

JOSEF ORIŠKO: ŽIVLJENJE V MISIJI

Etnološki večer 1. 12. 2005 v Slovenskem etnografskem muzeju

Degustacijo češkega piva pred in po predavanju je spremljal plakat z izvorom posameznih vrst; Josef ga je izdelal posebej za naš etnološki večer. Foto: Tita Porenta, 1. 12. 2005

Češkega kolega Josefa Oriško in zbrane poslušalce sta pozdravili predsednica SED, dr. Breda Čebulj Sajko in Mojca Račič Simončič. Foto: Tita Porenta, 1. 12. 2005

Na zadnjem letošnjem etnološkem večeru smo se zbrali člani SED in drugi obiskovalci, da bi prisluhnili češkemu kolegu, ki je za nas pripravil predavanje o življenju v misijah OVSE in EU.

Josef je za mnoge med nami star znanec in prijatelj, saj smo se z njim prvič srečali že leta 1999. Takrat še študent etnologije in muzikologije na Masarykovi univerzi v Brnu je prebil en semester v Ljubljani, kjer je na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL poslušal predavanja iz etnologije Balkana in se učil slovenščine. Po vrnitvi v domovino je za študente in pedagoške delavce ljubljanskega oddelka pripravil zanimivo ekskurzijo po manj znanih, a za etnologe izredno zanimivih in povednih predelih Češke republike. Zato smo ga marca letos tudi v Slovenskem etnološkem društvu zaprosili za pomoč pri organizaciji in vodenju rajže na Moravsko. Nesebično nam je priskočil na pomoč in po njegovi zaslugi smo obiskali kraje, kamor zaidejo le redki turisti ali sploh tujci. V vmesnem obdobju je Josef zaradi osebnih in tudi profesionalnih stikov večkrat obiskal Slovenijo. Tako je na primer leta 2000 sodeloval na MESS-u v Piranu s prispevkom »Roma People in the former Czechoslovakia«. Da mu je še posebno ljub zahodni rob slovenskega etničnega prostora, je razvidno tudi iz prispevka »Jak jsem chodil po osmicah«, ki je letos izšel v češkem glasilu Národopisná revue. Vendar pa je Josef

v zadnjih petih letih veliko časa preživel tudi v precej manj prijaznih krajih. Kot nam je povedal na predavanju, je bil prav njegov študij v Ljubljani odločilen, da je dobil delo kot član misije OVSE na Kosovu, kjer je v letih 2001 in 2002 kot opazovalec na volitvah prebil dvakrat po več mesecev. Na Kosovu se je odlično naučil srbsčine, v kateri nam je tudi predaval, pa tudi nekaj malega albanščine. Iz Kosova ga je službovanje za leto in pol vodilo v Gruzijo, kjer je, prav tako kot predstavnik OVSE, nadzoroval mejno območje med Gruzijo, Čečenijo, Ingušetijo in Dagestanom. Člani SED smo imeli srečo, da smo rajžo na Moravsko pripravili prav med Josefovimi nekajmesečnim premorom v domovini, saj je kmalu po našem srečanju odšel na misijo v Liberijo, kjer je bil kot predstavnik EU opazovalec na volitvah.

Na predavanju smo izvedeli, kakšni so pogoji, da nekdo postane član misije, katere lastnosti mora imeti, katere organizacije pripravljajo misije in kakšna je struktura teh organizacij, kako pride misija v državo, kakšna »papirologija« je potrebna za prijavo posameznika v misijo, kakšna je razlika med prostovoljnimi in pogodbenimi delom, kakšna so pravila obnašanja v misiji ter kako člani preživljajo prosti čas. O njegovem delu in vtisih o državah, kjer je opravljal misijo, nismo izvedli skoraj nič, saj ga predvsem k izražanju sodb o posamezni državi zavezuje molčečnost, na katero je pristal ob podpisu pogodbe. Zato pa smo si lahko ustvarili precej jasno sliko o delu misije v Gruziji iz polurnega (po Josefovem mnenju nekoliko patetičnega) dokumentarnega filma, ki so ga posneli njegovi kolegi iz misije. Sledila sta še filma o glavnem mestu Gruzije, Tbilisiju, in pretresljiv dokument o državljanski vojni v Liberiji.